

Το πρόσωπο στην προσωποκεντρική θεωρία

Ορθοδοξία / Ποιμαντική

πρωτοπρεσβύτερος Ευστράτιος Καρατσούλης

Ο άνθρωπος όταν αρχίσει να λειτουργεί σαν πρόσωπο είναι ανοιχτός να βιώσει εμπειρίες, εσωτερικές ή εξωτερικές, παλιές ή νέες. Θετικά ή αρνητικά συναισθήματα βιώνονται ρεαλιστικά, χωρίς να αποκλείονται ή να παραποιούνται από την συνείδηση του ανθρώπου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την σταδιακή αύξηση της εμπιστοσύνης στον εαυτό του και την ενίσχυση της αξιοπιστίας του. Αυτό με την σειρά του βοηθά τον άνθρωπο να αποκτήσει ένα εσωτερικό σημείο αξιολόγησης. Έτσι αυξάνεται η αυτοεκτίμηση ξεπερνώντας παράλληλα την συμμόρφωση της συμπεριφοράς του στις απαιτήσεις των άλλων. Έτσι σταδιακά βγάζει το προσωπίο της συμμόρφωσης, αρχίζει να αποδέχεται τα συναισθήματά του. Αυτό προσφέρει στο άνθρωπο την αίσθηση της δύναμης και της αναζωογόνησης. Όλη αυτή η διαδικασία της ανακάλυψης και ανάδειξης του προσώπου βιώνεται σαν μία συνεχή διαδικασία ανακάλυψης νέων πτυχών στις εμπειρίες της ζωής [135].

Τότε ο άνθρωπος φθάνει να έχει τα χαρακτηριστικά του προσώπου σε πλήρη

λειτουργία. Το πρόσωπο σ' αυτή την κατάσταση έχει την αυξητική τάση για πληρότητα και ανάπτυξη φθάνοντας σε υψηλά σημεία πραγμάτωσης. Υπάρχει συμφωνία μεταξύ του εαυτού και της εμπειρίας του οργανισμού. Αξιολογεί τις εμπειρίες, χωρίς να τις απωθεί με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να καταφέρει να βιώσει περισσότερες ευτυχισμένες στιγμές και όσο το δυνατό λιγότερες δυσάρεστες εμπειρίες. Η λογική βοηθά στην κατάσταση αυτή, αλλά δεν είναι αρκετή για να λειτουργήσει ο άνθρωπος ως πρόσωπο, διότι το πρόσωπο είναι κάτι πιο ευρύ από την λογική. Όταν ο άνθρωπος λειτουργεί ολοκληρωτικά την λογική, τα συναισθήματα, τις εμπειρίες, τότε καταφέρνει να λειτουργήσει σαν ένα πρόσωπο.

Ο άνθρωπος εκτός της εσωτερικής προσπάθειας για την ανακάλυψη του εαυτού του χρειάζεται την επικοινωνία, την σχέση μέσα από την οποία θα αναδειχθεί το πρόσωπό του. Αυτή η σχεσιακή διάσταση στην ΠΠΘ εισήλθε από τον Rogers από το 1960 και ήταν καθοριστικής σημασίας για την ΠΠΘ. Ο άνθρωπος για να υπάρξει ως πρόσωπο θα πρέπει να είναι σε ένα συνεχή διάλογο με τον άλλο, με τον κόσμο. Έτσι απαραίτητο συστατικό στοιχείο του προσώπου αποτελεί η ύπαρξη σχέσεων εμπιστοσύνης, συντροφικότητας και αγάπης. Αυτός ο ετεροκαθορισμός βγάζει τον άνθρωπο από την ατομικότητά του και τον βοηθά να λειτουργήσει σαν πρόσωπο. Ο διάλογος, η συνάντηση, η σχέση, η ακρόαση του άλλου και του ίδιου του εαυτού βοηθούν περαιτέρω στην αυτογνωσία και στην ανάπτυξη του προσώπου. Η σχέση με εμπιστοσύνη, με ισότητα και αμοιβαιότητα είναι ο στόχος της θεραπευτικής διαδικασίας. Αυτό στην αρχή μίας θεραπευτικής σχέσης είναι εξαιρετικά δύσκολο, διότι υπάρχουν όλα αυτά τα στοιχεία μόνο από την πλευρά του θεραπευτή. Όμως με την σταδιακή εμπιστοσύνη του ενός με τον άλλον και την αίσθηση της ελευθερίας καταφέρνει ο άνθρωπος να υπερβεί την ατομικότητα και να μπει μέσα σε μία σχέση, η οποία θα τον βοηθήσει να ανακαλύψει το αληθινό του πρόσωπο [136]. Η σχέση θεραπευτή - πελάτη αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό παράγοντα της

ΠΠΘ, όπως και η σχέση πνευματικού - εξομολογούμενου στο μυστήριο της εξομολόγησης παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Γι αυτό το θέμα της σχέσης θα εξετασθεί διεξοδικά στην επόμενη ενότητα της παρούσας εργασίας.

Αξίζει να τονισθεί ότι ο Rogers αργότερα διεύρυνε ακόμη περισσότερο την έννοια του προσώπου σε σχέση με την προσαρμογή του ανθρώπου μπροστά στις μεταβολές, τις οποίες βιώνει το πρόσωπο στην κοινωνία, την πολιτική, τον πολιτισμό κ.ά. Το πρόσωπο αυτό το ονόμασε πρόσωπο του μέλλοντος και διέκρινε τα εξής χαρακτηριστικά. Κατ' αρχή, επανέλαβε ότι το πρόσωπο του μέλλοντος είναι ανοιχτό στον εσωτερικό του κόσμο, αλλά και σε νέες εμπειρίες. Είναι αυθεντικό αντιδρώντας στην υποκρισία του σημερινού πολιτισμού. Η απόλυτη εμπιστοσύνη στην επιστήμη και την τεχνολογία δεν οδηγεί τον άνθρωπο στην πληρότητα και την αυτογνωσία. Ακόμη η κάθε μορφής εξουσία αμφισβητείται διότι επιδιώκει την δέσμευση της ελευθερίας του προσώπου. Παράλληλα υπάρχει η έντονη επιθυμία της λειτουργίας του ανθρώπου ως ολότητα μένοντας μακριά από τον διχασμό και τον κατακερματισμό του. Η επιθυμία της διατήρησης σχέσεων με άλλα πρόσωπα, το ενδιαφέρον για τους άλλους είναι τα ζητούμενα και μ' αυτόν τον τρόπο τα πρόσωπα εξελίσσονται ακόμα περισσότερο. Τα υλικά αγαθά και η απόκτησή τους δεν αποτελούν την βασική προτεραιότητα για το πρόσωπο του μέλλοντος. Η επιθυμία για μία πνευματική ζωή με αξίες και ιδανικά αποτελούν τις προτεραιότητες του αληθινού προσώπου του μέλλοντος [137].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

135. Carl Rogers, *Το γίνεσθαι του προσώπου* ό.π., σ. 117.

136. Τόνυ Μέρυ, *Πρόσκληση στην Προσωποκεντρική Προσέγγιση* (Αθήνα : Καστανιώτη, 2001) σσ. 126-141.

137. Carl Rogers, *Ένας τρόπος να υπάρχουμε* (Αθήνα : Ερευνητές, 2006) σσ. 277-279.

<http://bit.ly/2R4czJr>